

Will the Real Shabbat Please Stand Up?

The Shabbat in the Two Versions of the Aseret HaDibrot

Rabbi Dov Linzer

1. Shabbat in the Aseret HaDibrot, Ex. 20:8-11; Deut. 5:12-15

דברים פרק ה	שמות פרק כ
(יב) שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱ-לֹהֶיךָ:	(ח) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ:
(יג) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלֹאכְתֶּךָ:	(ט) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלֹאכְתֶּךָ:
(יד) וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱ-לֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה אֹתָהּ וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְעַמְּתֶךָ וְשׂוֹרְךָ וְחֹמְרֶךָ וְכָל בְּהֵמְתֶךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאֶמְתֶּךָ כְּמוֹךָ:	(י) וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱ-לֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה אֹתָהּ וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאֶמְתֶּךָ וְגֵמְתֶךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ:
(טו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ ה' אֱ-לֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱ-לֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת:	(יא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בָּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ:

2. Rambam, Guide to the Perplexed, II:31

It is perhaps clear why the laws concerning Sabbath are so severe, that their transgression is visited with death by stoning, and that the greatest of the prophets put a person to death for breaking the Sabbath. The commandment of the Sabbath is the third from the commandment concerning the existence and the unity of God. For the commandment not to worship any other being is merely an explanation of the first... Therefore we are told in the Law to honor this day; in order to confirm thereby the principle of Creation which will spread in the world, when all peoples keep Sabbath on the same day. For when the question is asked, why this is done, the answer is given: "For in six days the Lord hath made," etc. (Exod. xx. 11).

Two different reasons are given for this commandment, because of two different goals. In the Decalogue in Exodus, the following reason is given for distinguishing the Sabbath: "For in six days," But in Deuteronomy (chap. v. 15) the reason is given: "And thou shalt remember that thou hast been a slave in the land of Egypt... therefore the Lord thy God commanded thee,". This difference can easily be explained. The gal of the first statement is to regard that day as noble and exalted, as it says: "Therefore the Lord hath blessed the day of the Sabbath and sanctified it" (Exod. xx. 10), and the cause for this is, "For in six days," However, the order given us by the Law with regard to it and the commandment ordaining us in particular to keep it are an effect consequent upon the cause that we had been slaves in Egypt where we did not work according to our free choice and when we wished and where we had not the power to refrain from working. Therefore we have been commanded inactivity and rest so that we should conjoin the two things: the belief in a true opinion – namely, the creation of the world in time, which, at the first go and with the slightest of speculations, shows that the deity exists – and from the memory of the benefit God bestowed upon us by giving us rest from under the burden of the Egyptians. Accordingly, the Sabbath is, as it were, of universal benefit, both with reference to a true speculative opinion and to the well-being of the state of the body.

3. Shimshon Raphael Hirsch, Commentary on the Torah, Shemot 20:10

The whole idea of Sabbath has been distorted and the whole laws of Sabbath undermined by the translation, "thou shalt not do any work." ... Sabbath was [wrongly] proclaimed as a day of bodily rest so that the mind might be freer to devote itself to God and spiritual matters. Prohibited מלאכה was then accordingly defined as labor, hard physical work...

[T]he idea מלאכה in no wise entails the idea of strenuous physical labor. It occurs nearly two hundred times in the Scriptures, and in no single instance does the word itself indicate strenuous work, just as the slave-work in Egypt is never called מלאכה. But everywhere the essential idea of the word מלאכה seems to be – as indeed its etymological derivation from מלאך [angel, messenger, someone assigned a task] has told us – not the greater or lesser amount of bodily fatigue but the intelligent carrying out of an intention. So that, even if we knew nothing of the oral traditional explanation, simply from the actual meaning of the word... we should say לא תעשה כל מלאכה means "thou shalt not perform any constructive work." ... in general, thou shalt not produce, not construct!

4. Ramban, Lev. 23:7

כל מלאכת עבודה... אבל פירוש "מלאכת עבודה", כל מלאכה שאינה לצורך אוכל נפש, כענין שנאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך (שמות כ ט), ובכל עבודה בשדה (שם א יד), ונעבדתם ונזרעתם (יחזקאל לו ט), וקין היה עובד אדמה (בראשית ד ב), ומלאכה שהיא באוכל נפש היא מלאכת הנאה לא מלאכת עבודה.

וזה מתבאר בתורה, כי בחג המצות שאמר תחילה (שמות יב טז) כל מלאכה לא יעשה בהם, הוצרך לפרש אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, ובשאר כל ימים טובים יקצר ויאמר כל מלאכת עבודה לא תעשו, לאסור כל מלאכה שאינה אוכל נפש ולהודיע שאוכל נפש מותר בהן. ולא יאמר הכתוב לעולם באחד מכל שאר ימים טובים "כל מלאכה" ולא יפרש בהם היתר אוכל נפש, כי "מלאכת עבודה" ילמד על זה...

וכתב רבי חננאל, כל מלאכת עבודה, מגיד שאינו מתיר אלא במלאכת אוכל נפש כדכתיב בענין הזה במקום אחר... פירוש "מלאכת עבודה" מלאכה המשתמרת לעבודת קנין כגון זריעה וקצירה וחפירה וכיוצא בהם, אבל אוכל נפש אינה מלאכת עבודה, זה לשונו...

... ונראה לי כי "עבודה" אצל רבותינו ז"ל טורח ועמל שאדם עובד בו לאחר, מלשון עבודת עבד (ויקרא כה לט), עבד עבדים יהיה לאחיו (בראשית ט כה), עבדו את כדלעומר (שם יד ד), וכן עבודת עבודה ועבודת משא (במדבר ד מז)... תלמוד לומר מקרא קדש לגזירה שוה ששם באה כל מלאכה לאיסור וכל אוכל נפש להתיר.

5. Rashi, Ex. 31:13; 35:2

(לא: יג) ואתה דבר אל בני ישראל - ואתה, אף על פי שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה:

(לה: ב) ששת ימים הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינה דוחה את השבת:

6. Mishnah, Shabbat 7:2

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת:

הזורע, והחורש, והקוצר, והמעמר, והדש, והזור, הבורר הטוחן והמרקד, והלש, והאופה.

הגוזז את הצמר, המלבנו, והמנפצו, והצובעו, והטווה, והמיסך, והעושה שתי בתי נירין, והאורג שני חוטין, והפוצע שני חוטין, הקושר, והמתיר, והתופר שתי תפירות, הקורע על מנת לתפור [שתי תפירות].

הצד צבי, השוחטו, והמפשיטו, המולחו, והמעבד את עורו, והממחקו, והמחתכו.

הכותב שתי אותיות, והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות.

הבונה, והסותר, המכבה, והמבעיר, המכה בפטיש,

המוציא מרשות לרשות.

הרי אלו אבות מלאכות, ארבעים חסר אחת.

7. Bavli, Shabbat 49b

הדור יתבי וקמיבעיא להו : הא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד מי?

אמר להו רבי חנינא בר חמא : כנגד עבודות המשכן.

אמר להו רבי יונתן ברבי אלעזר כך אמר רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא : כנגד מלאכה ומלאכתו ומלאכת שבתורה - ארבעים חסר אחת...

תניא כמאן דאמר כנגד עבודות המשכן, דתניא : אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, הם זרעו - ואתם לא תזרעו, הם קצרו - ואתם לא תקצרו, הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה - ואתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד...

8. Tosafot HaRosh, Shabbat 49b, s.v. *Yesh Meforshim*

ולמ"ד כנגד כל מלאכות שבתורה איכא למימר דחכמים ברוו כל מלאכות החשובות יותר ועשאו אבות עד שהשלימום לל"ט והשאר עשאו תולדות.

9. Sefer Yereim, no. 274

... ר' יונתן בן אלעזר אומר היה ר"ש בן יוסי בן לקוניא אומר כנגד מלאכה ומלאכות שבתורה ארבעים חסר אחת וראו חכמים אלו המלאכות הדומות עבודה הדומה היא נקראת מלאכה דכתיב מלאכת עבודה לא תעשו ואמרינן אלו הן שהקפידה התורה עליהן כי לא מסרן הכתוב אלא לחכמים ואלו ראויות לקרוא מלאכה.

10. Yerushalmi, Shabbat 7:10

השוחטו רבי שמעון בן לקיש אמר לית כאן שחיטה שחיטה תולדת חבורה היא ולמה לא תניינתה עמהון אלא בגין דתנינן סדר סעודה תניינתה עמהון המעבדו מה עיבוד היה במשכן שהיו משרטטין בעורות

11. Tosefta Berakhot 6:2

כמה יגע אדם הראשון ולא טעם לוגמה אחת עד שזר' וחרש וקצר ועמר ודש וזרה וברר וטחן והרקיד ולש ואפה ואחר כך אכל ואני עומד בשחרית ומוצא אני את כל אילו לפני כמה יגע אדם הראשון ולא לבש חלוק עד שגוז

ולבן ונפש וצבע וטווה וארג ואחר כך לבש ואני עומד בשחרית ומוצא את כל אילו לפני כמה אומניות שוקדות ומשכימות ואני עומד בשחרית ומוצא כל אילו לפני

12. Ramban, Lev. 23:24

נראה לי שהמדרש הזה לומר שנצטוינו מן התורה להיות לנו מנוחה ביי"ט אפילו מדברים שאינן מלאכה, לא שיטרח כל היום למדוד התבואות ולשקול הפירות והמתנות ולמלא החביות יין, ולפנות הכלים וגם האבנים מבית לבית וממקום למקום, ואם היתה עיר מוקפת חומה ודלתות נעולות בלילה יהיו עומסים על החמורים ואף יין וענבים ותאנים וכל משא יביאו ביי"ט ויהיה השוק מלא לכל מקח וממכר, ותהיה החנות פתוחה והחנוני מקיף והשלחנים על שלחנם והזהובים לפניהם, ויהיו הפועלים משכימין למלאכתן ומשכירין עצמם כחול לדברים אלו וכיוצא בהן, והותרו הימים הטובים האלו ואפילו השבת עצמה שבכל זה אין בהם משום מלאכה, לכך אמרה תורה "שבתון" שיהיה יום שבתה ומנוחה לא יום טורח. וזהו פירוש טוב ויפה:

... אבל פירוש "שבתון" כך הוא שתהיה לנו מנוחה מן הטורח והעמל כמו שביארנו... והנה הוזהרו על המלאכות בשבת בלאו ועונש כרת ומיתה והטרחים והעמל בעשה הזה... וממנו אמר הנביא (ישעיה נח יג) מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר... וזה מן התורה, שאלו מדבריהם כל דבר שאינו עושה אינו אומר לגוי ועושה (מו"ק יב א), שאפילו בשבות דאמירה החמירו בה

13. Mishnah Beitzah 5:2

כל שחייבין עליו משום שבות .. חייבין עליו ביום טוב ואלו הן משום שבות:
לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים
ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין
כל אלו ביום טוב אמרו קל וחומר בשבת אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד:

14. Mishnah Beitzah 5:2

המשמר זרעים מפני עופות ומקשאות מפני חיה משמר כדרכו בשבת ובלבד שלא יספק ולא ירקד ולא יטפח כדרך שעושה בחול

15. Mishnah Brakhot

ב' ד' - האומנין קורין בראש האילן או בראש הנדבך
ד' ה' - היה רוכב על החמור ירד ואם אינו יכול לירד יחזיר את פניו
ד' ו' - היה יושב בספינה או בקרון או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדש הקדשים: